

Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvilke politiske skillelinjer vokser fram på 1900-tallet, og hva har dette betydning for språkspørsmålet?

Svar

Ap ble grunnlagt i 1929, og kampen mot klasseforskjellene ble derfor en viktig sak på mange samfunnsområder, også det språklige. Ap gikk inn for å samle de to språkene til ett språk: samnorsk.



Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvilke språkreformer er viktige på 1900-tallet?

Svar

De viktigste språkreformene var i 1917 og 1938.

1917: startet tilnærmingen mellom landsmål og dansk-norsk. Her innførte man valgfrihet, som et middel på veien mot ett språk.

1938: Mange av de valgfrie formene ble gjort obligatoriske.

intertekst

Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Oppsummer 1938-reformen med noen setninger.

Svar

- I 1938-reformen ble de valgfrie endringene fra 1917 gjort obligatoriske.
- F.eks. skulle man på bokmål skrive *ei jente – jenta* og ikke *en jente – jenten*.
- Man skulle også bruke a-ender i verbbyggingen: *henta, dansa* osv.
- På nynorsk skulle man også bruke a-ender; de gamle i-endersene i f.eks. *ei sol – soli* kunne ikke brukes lenger.
- Det førte til sterke reaksjoner på begge sider i språkdebatten, men aller sterkest på bokmålssiden/riksmålssiden.



Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvorfor ønsket man å samle de to skriftspråkene til ett?

Svar

- Det var upraktisk å ha to forskjellige skriftspråk.
- Arbeidernes språk og talemålet i byene kunne bli en fellesnevner for de to skriftspråkene.
- Samnorsk kunne forene det beste fra den danske og den norske kulturen.

intertekst

Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Nevn minst to årsaker til at samnorsken måtte dø.

Svar

- 1938-reformen hadde nok tatt et for stort steg i radikal retning til at folk hang med. Protestene mot samnorsk ble store, særlig på 1950-tallet.
- Foreldreaksjonen mot samnorsk.
- Svært mange så på a-ender som stygge og et uttrykk for manglende dannelse.
- De radikale formene ble lite brukt.
- Språk er mer enn kommunikasjon, det er også følelser og identitet.



Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Oppsummer nynorskens situasjon på 1900-tallet.

Svar

- Nynorsken fikk en voldsom vekst på 1900-tallet.
- Det ble opprettet institusjoner som Det Norske Teatret og Noregs Mållag.
- I svært store deler av landet tok man nynorsken i bruk i skolene, slik at det i 1944 var en tredjedel av elevene i landet som skrev nynorsk.
- Deretter ser vi en tilbakegang og stabilisering for nynorsken.

intertekst

Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvilke verdier bygger den norske språksituasjonen på?

Svar

Den bygger på forståelsen av at det skriftlige språket er skapt av det muntlige språket. Derfor står også dialektene sterkt i landet vårt.



Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvordan normeres språkene våre i dag?

Svar

Man gjør små endringer i takt med hvordan den faktiske bruken av språket er. Det er ikke lenger et mål at nynorsk og bokmål skal bli likere hverandre. De skal normeres hver for seg og bare på sitt eget grunnlag.

intertekst

Dialogkort vg2

Kapittel 16 Språkhistorie på 1900-tallet

Spørsmål

Hvilke utfordringer er felles for bokmål og nynorsk?

Svar

Påvirkning fra engelsk er en felles utfordring. Derfor er Språkrådets rolle å styrke det norske språkets status og bruk på utsatte samfunnsområder og sørge for at bokmål og nynorsk blir velfungerende bruksspråk.



intertekst